

Izhoja 15. vsacega
mesca navadno na $\frac{1}{2}$ poli.

UMNI

Velja s poštno vred
en goldinar za celo leto.

GOSPODAR

MESEČNIK

za

kmetijstvo, obrtnijstvo

in druge

deželne zadeve, ter za izobraževanje ljudstva sploh.

Izdaja ga c. k. kmetijska družba goriška.

Pogovor (konferencija) zastran vinstva v Ajdovščini.

Gospod baron BABO, ravnavec (direktor) vino-in sadjorejske šole v Klosterneuburgu v dolnji Avstriji (blizo Dunaja), odbornik c. k. kmetijske družbe dunajske, ki ga je poslalo vis. c. k. ministerstvo za kupčijstvo in občno gospodarstvo v vinske dežele našega cesarstva, da pregleda in se soznani z vsimi, kar se vinstva tiče, se je vdal prošnjam nekterih naših vinorejcev ter obečal, da pride (če ne bo zadržkov) 21. tega mesca (vrnivši se iz Lah) v Ajdovščino (nazaj) in da bo, česar bo treba, o našem domačem vinstvu razlagal. Kdor hoče iti torej slavnega tega vinorejca poslušati, naj se oglasi pri tajniku (sekretarju) kmetijske družbe v Gorici; on mu bo znal na tanko povedati, kateri dan da ima imenovani gospod v Ajdovščino priti.

Glavni odbor.

Končni račun družbe kmetijske za leto 1863.)*

DOHODKI

1. Pripomoček od deželnega zbora	550: —
2. Vrt in brajda družbina donašata	401: 50

*) Zavoljo pomenjkanja prostora v dokladi k poslednjemu listu (8.) izpuščen. Vr.

3.	Letnina (kar se je je potirjalo)	484: 50
4.	Diplomi novih družnikov	222: 38
5.	Naročnina za italij. časnik od nedružnikov	65: 91
6.	Za prodane koledarje (ital)	268: 45
7.	Razni dohodki	129: 92
		2123: 05

STROŠKI

1.	Na rajtengo lansk l. 1862	6: 58
2.	Najemščina za pisarnico družb.	120: —
3.	Tiskarski stroški za koledarje	414: 80
4.	" " " časnika (2).	366: 38
5.	Plače služabniku in čuvaju družb. vrta itd.	319: 40
6.	Davki	63: 42
7.	Stroški za pisarnico, kamnotise, diplome itd.	194: 85
8.	Stroški za pošto in pošiljatve	37: 54
9.	Plača tajniku	150: —
10.	Za razne posebne dela na vrtu dr.	65: 50
11.	Bukve in časniki naročeni	58: 76
12.	Za popravo poslopij	51: 50
13.	Pomoč čuvaju (na povračilo)	60: —
14.	Razni stroški	209: 62
		2118: 35

Glavni odbor

Claricini.

Prva seja

odбора za povzdigo vinoreje na Ipavskem v Ajdovščini (v čilavnici) 8. sept. t. l.

Pridružili so se bili odboru tudi družji posestniki ajdovske okolice. Nar popred nam je predsednik *dr. Lavrič* veselo novico naznanil, da pride učeni, v zadevah vinorejskih skušeni baron Babo, ki zdaj po južnih vin-skih deželah potuje, tudi k nam. Na to se je po kratkem razgovorjanji in pomenkovanji o ipavski vinoreji in zboljševanju domačega vina skle-nilo to-le: a) Vsaki odbornik, ali kateri si bodi domoljubni vinorejec naj poda svoje misli (menénje) zastran zboljševanja vina in dosedanjih napak ipavskih gospodarjev, brž ko je mogoče, *pisane* lekarniku (v i-pavskem trgu) gospodu *Deperis-u*. b) Tajnik gosp. Carli naj ta sklep vsem odbornikom, ki jih ni bilo tisti dan v seji, naznani: — Gospod Deperis je občeal, da, kakor hitro spise dobi, iz njih jedro posname

in v glavni seji kaj in kakó pové. Dneva za to sejo ni bilo mogoče napovedati, ker ni dosilimal še znano, kedaj da g. b. Babo pride *). Po tem je prebiral predsednik, kaj vse obsegajo izvrstne vinorejske bukke Müller-jeve, bar. L. Babo-tove, Vigneron-ove (ta je Francoz, una dva Nemca) Vrtovec-ove itd. — Prišlo je na dalje na vrsto vprašanje, za kedaj naj bi se letos trgategv (vendima) odločila. Pogovor o tem je bil prav živ; vsi pričujoči so bili edinih misli, da naj bi se trgalo bolj pozno, kakor po navadi, da grozdje dobro dobro dozori. Korist pozne trgatve nam je zlasti gosp. odbornik *Ličen* v dolgem iskrenem govoru dokazaval. Sklep c) je bil ta, da naj se ta želja odborova vsem nepričujočim odbornikom in družim posestnikom v ta namen naznani, da bodo ajdovskega okrajnega predstojnika gosp. *Fr. Borghila*, kateri si že skoz 10 let prizadeva, ljudem zastran bolj pozne trgatve oči odpreti, kakor tudi župane, ki imajo pri tem kaj govoriti, podpiparali, kedar bo šlo za čas vendime. Seja se je začela ob 6. in končala ob 8. uri zvečer.

V Kamnjah 9. sept. 1864.

Fr. Bunc.

Kako se dajo stare drevesa v dobrem stanu ohraniti.

Da se stare drevesa, ki hočejo že vsahniti, zavoljo dobrega sadja, bogate rodovitosti i. t. d. še na dalje dohře ohranijo, priporoča nam sadjorejec Rubens, da naj takó-le z njimi ravnamo: Jeseni ali zgodaj spomladi naj se po deblu in vejah vsa razpokana skorja, pod katero jajca in mešički škodljivih mrčesov tičijo, prav dobro očisti, in kar na tla pade, vse pospravi in sežge, da škodljivi zaplodki konec vzamejo. Potem se veje na pripravnih mestih, ki so za nov vrh narvgodnejši, odsečejo, prerezi paz drevesnim klejem namažejo. Vse veje se

*) Je že prišel. Pregledavši več krajev na Ipavskem je šel na Laško; kedar se vrne (glej na 1. strani oznanilo gl. odbora kmet. družbe) pride nazaj na Ipavsko. Rekel je da ipavska je krasna vinska dežela. Na razno vprašanja zlasti zastran nehranljivosti vina je povedal sploh te-le pravila (regelce), ki se pri nas večidel, zanemarjajo: a) Potrže in dene naj se skupaj samo grozdje *enake sorte in enako zrelo*. b) Kar ga je bolj *gujilega* naj se pridno *odbere*. c) *jagoda* se morajo z grozda *posmuliti* ter *same* brez *peceljna* ali *ozobka* mastiti (Za to delo imajo v spodnji Avstriji posebne priprave). d) vino mora *dobro dovreči* ali *skuhati* se. e) ena nar poglobitniših reči pa je *sod*. (Kako s *sodom* ravnanati povemo drugi pot.)

Vreden.

pa vendar ne smejo odrezati, sicer bi se utegnilo drevo zavoljo prevelike sočnosti zadušiti. Da se kaj takega ne zgodi, naj se pustijo sem ter tje po drevesu nekatere veje, ki se pa prihodnje leto, ako jih za lep vrh treba in, popolnoma odrežejo, sicer se pa prav prav skrajšajo. Od novih mladik naj se pustijo le tiste, ktero naj lepši, in nar pripravnejši stojé, druge pa naj se vse prav poleg debela odrežejo. Če potem okoli tako obdelanega drevesa zemljo dobro prekopamo in ognjimo, imamo že v treh ali štirih letih zopet lepo drevo, ki nam še dolgo časa bogato rodi in trud obilno poplačuje.

(Gold. Familienbuch.)

Kamneni sodi za vino.

Mikalo nas je, kar smo brali unidan-le v „Gospodarskem listu“ zagrebškem. V novejih časih, tako piše „G. L.“, so začeli žganje in vinski cvet (špirit) v posodah iz cementa napravljenih hraniti; zdaj pa narejajo tudi že za staro vino kamnene posode. Prvi si je dal takih posod narediti posestnik Polaj v Sežani ne daleč od Trsta, kateri vse svoje staro vino v kamnenih posodah hrani. Prignalo ga je bilo na to misel pomanjkanje starih dobrih sodov. V zadregi je naredil za poskušnjo kakor neko kapnico (šterno) iz rezanega kamna (apnenca), ter je kamne, da ne puščajo, z dobrim cementom sklenil. Taka zidana šterna drži po 100 veder (emerjev?) vina. Čez leto in dan se je prepričal, da se je poskušnja dobro obnesla; vino se je popolnoma sčistilo, in je bilo boljši od unega, ki ga je imel v lesenih sodih, in, ker v kamneni posodi ne more izpuhteti in usušiti se, ni bilot treba prilivati ga, in se ga je tedaj tudi v tem oziru marsikako vedro prihranilo. Ta srečna poskušnja je napravila gospoda Polaja, da je lesene sode popolnoma opustil, in v svoji kleti same take kamnene šterne naredil, katerih vsaka po 150 veder (emerjev) drži. Te šterne stojijo ena zraven druge, dno imajo poprek, stene so ravne, in od zgorej obokane (vêlbane); na mestu zagozde (sklepnega kamna) imajo veho, po kateri se vino va-nje vlija, in spodej je pipa za točenje. — Morebiti, da bodo začeli g. Polaja tudi drugi gospodarji posnemati, kajti prednost tacihih kamnenih sodov je očitna, ne le zato, ker so dolgo trpežni in, rekeli bi, večni, temuč tudi zavoljo tega, ker po letu vino v njih ne zavre in se ne pokvari.

RAZNE RECI.

Zemljopisni odlomki.

Kedar smo, kjer si bodi, pod milim nebom na planem, da se lahko okoli sebe oziramo, vidimo — kaj ne? — en kos površine naše zemlje, na kateri zdi se, da sloni nebó ali nebna trdina (firmament) ter da jo krog in krog, kakor polkrogla ali steklena (glažasta) streha, pokriva. Ta krog, ki ga nebeški oblok (nebo) na zemlji dela, in sred katerega smo mi, imenujejo *obzor* ali *obzorje* (horizont) in sicer obzorje na oko, ali na videz. Otroci mislijo, da zunaj tega obzorja, to je, prostora, ki ga človeško oko obzrè, ali pa za gorami, ki domačo dolino obdajajo, ni več sveta. Odrašeni prosti človek vé sicer, da tudi unstran obzorja ali domačih gorá je še veliko svetá; znane so mu tudi po imenu marsiktere dežele in mesta, ali vprašaj ga *kje* je ta ali una dežela, to ali uno mesto, in na glas se zakrohotaš, tako neumno ti bo mahal z roko. Poznamo jih pa tudi takih, ki so že marsiktero šolsko klop ogulili, katerih ne smemo torej med prosto ljudstvo šteti, ki so, pa vendar v tej reči ravno tako neznajdeni in zarobljeni, kakor kako prosto gorsko babišče. Kolikokrat se mora človek smejati ali jeziti in sicer s prav „študiranimi“ ljudmi, ki ne znajo umahniti z roko, ali s prstom pokazati proti lastnemu, morebiti še celo prav bližnjemu domu ali kateremu družemu znanemu kraju, zlasti če jih v zaprti sobi (izbi) vprašaš. Takim po pravici očitamo, da se ne *razvejo* (orientirajo), da se ne znajo, kjer so, *udomačiti*. *Razvedba* pa je potrebna reč bodi si, da po svetu popotujemo ali od ptujih krajev in dežel kaj slišimo, ali beremo.*) Kedar se nam kaj pripoveduje, smo z mislimi hitro kakor blisk na tistem mestu, kjer se to, kar se nam pripoveduje, godi. Misli naše ne potrebujejo ne navadnih cest ne železnic, naravnost jo udarijo tje čez hrib in dol, čez gozde in reke, čez gore in morja, same, da vejo „*kod*“ in „*kam*.“

Pa ravno ta „*kod*“ in „*kam*“ dela marsikomu neverjetne težave. Stistimi, ki z glavo v žaklji popotvajo, in katerim je vse eno, naj si mislijo Pariz tam, kjer je Petrograd, ali Dunaj tam, kjer je Rim, se ne menimo tukaj. Take podučevati, bi se pravilo bob v steno metati. Imamo jih pa dokaj prav úkazeljnih, ki ti ne poznajo razločka med „*tam gori*“ in „*tam doli*“, ki ti vse narobe kažejo in govorè. Da tedaj takim in *tistim izmed naših bravcov*, ki niso imeli in nimajo *priložnosti*, *soznaniti se z lego raznih dežel*, o katerih smo primorani večkrat govoriti, tistim, ki nimajo ne bukev zemljopisnih ne zemljovidov (t. j. takih kart, na katerih so dežele namalane), kolikor toliko pripomoremo, da bojo razumeli, kar jim od dežel in zgodeb po svetu pripovedujemo, podamo jim, kolikor se bo dalo, ob kratkem, za zdaj samo *nar potrebniši zemljopisne vednosti*, da jim bo moč z mislimi za „*Umnim Gosdodarjem*“ hoditi, kedar jih kam popelje. — —

Mislmo si tedaj, da stojimo, kakor smo rekli, na prostem planem prostoru. Od mesta, na katerim stojimo, si mislimo lahko, kolikor hočemo, — brez števila — *črt* ali *risov* (linij), kakor solnčnih žarkov na vse strani krog sebe, segajočih do obzorja t. j. do tje, kjer se zdi, kakor da bi se nebó tal

*) Kar se tiče mene, ki to pišem, mi je razvedba tako potrebna, da, če pridem v kako tuje mesto in se v gostivnici spat uležem, ne morem zaspati, če ne vem, kje sem, kako ležim, kam imam glavo obrnjeno itd. Tako tudi, kedar kaj berem, si miru ne dam, dokler ne zvem, česar je zastran lege dežele in kraja, kjer se je kaj gojilo, treba.

ali gor dotikalo. Vse strani, kamor mišljene črte kažejo ali merijo, se imenujejo *strani sveta*. Poglavitnih strani sveta je *četvero*. In v teh mora biti vsaki človek znajden. Te 4 poglavitne strani so: *Vshod* (solnčni izhod) ali *jutro*, tam, kjer sonce ob sv. Jožefu in sv. Matevžu (prav za prav 21. marca in 23. septembra) na videz vzhaja ali vstaja; *zahod* ali *zapad* (solnčni) ali *večer*, tam, kjer ob imenovanem času sonce zahaja; *jug*, *južna stran* ali *poldan*, kjer je sonce o poldne; *sever* ali *polnoč*, jugu ravno nasproti, to je, stran, na katero opoldne naša senca pade in meri. Med temi 4 poglavitnimi stranmi potegnemo v mišlih lahko še, kolikor hočemo, drugih stranskih črt. To so potem *vmesne strani sveta*, kakor postavimo, *severo-vshod* med severjem in vshodom, *jugo-zahod* med jugom in zahodom, *severo-zahod* med severjem in zahodom. (Pri tacih zloženih imenih vmesnih strani sveta, ali stranskih črt, se daja vselej prednost severju in jugu, ter se ne sme reči vshodo-jug, zahodo-sever itd., ampak popred jug in sever, potle zahod in vshod) Imenovanih 8 strani svetá bo za naše namene in potrebe zadosti.

Sicer pa razločujejo učeni in zlasti mornarji 16, 32 in celo 64 strani sveta.

Krožec ali taka okrogla ploša, po straneh svetá (s črtami) razdeljena, po kateri se vetrovi spoznavajo in naznanjajo, se kliče *veterna roža*, (*veternaica*?). Neka druga taka priprava, zlasti na morji neobhodno potrebna, s katere pomočjo se strani sveta spoznavajo in določujejo, je *severnica ali kompas*; to je magnetizena ali pokalamičena jeklena igla, ktera na špičastem, po koncu stoječem žebeljčku vodoravno rahlo sloni, da se popolnoma prosto obrača. Tej igli, ki zmiraj proti severju (ali prav za prav enmalo bolj proti severo-zahodu) kaže, in ki se, tudi če jo strešeš ali kakor bodi premakneš, vselej na svoje mesto povrne, pravimo *magnetna igla*, *magnetnica* ali *kalamitnica*. Veterna roža z magnetnico skupaj je kompas ali severnica (busola).

Cerkvene in duhovske zadeve.

— 9. t. m. popoldne so se odpeljali Nj. eksc. knez-nadškof v Lahe birmavat. 10. t. m. so blagoslovili narpopred kapelo frane. kneginje Bacciochi-Cameratavke v *Villi-Vicentini*, potem so birmavali. V nedeljo (11.) so imeli pontifikalno mašo in delili sakr. sv. birme v *Ogleji*; v ponedeljek so bili v *Cervinjanu*, v torek (13.) v *Flumiželu* (Fiumicello), 14. in 15. v *Ajelu*; 15. popoldne v *Joanicu*. V petek (16.) se vrnejo domu. — Mesca oktobra pojdejo v dekanijo *monfalkonsko*.

— Pri gori omenjeni kapeli v *Villi-Vicentini* je ustanovila knez. Bacciochi nov beneficij s 365 gold.; povrh tega je odločenih 150 gold. za vzdrževanje kapele. Beneficijet ima dolžnost enkrat na teden za knežjo ustanovničino rodovino maševati.

— Prestavljeni so ti-le gospodje duhovni: G. Andr. Brezovšček za administratorja na Bukovo; g. vik. Jož. Pelicon iz Brestovice v Kostanjevico; na njegovo mesto za vikarja g. Jož. Kumar, sedaj adm. v briskem Š. Lovrencu. Fajmošter perteolski, g. Boštj. Pecorari gre v pokoj; za administr. v Perteole pride g. Peter Grioni, dosed. pom. v Muši. G. Pavel Vončina, vjetniški kaplan v Gradšči gre v pokoj. Za tajnika v nadšk. kanceliji in dvornega kaplana je prišel č. g. Jan. Globočnik, duhovnik ljubljanske škofije. — Umrl je g. Jern. Fakin, vikar v Kostanjevici na Krasu.

— Davno že se govori o zidanji prav prav potrebnega novega farovža pred Veliko cerkvijo v Gorici. Zdaj je dotični naris (plan) v Trstu neki že pohvaljen. Novi farovž se bo zidal k. 7 sežnjev za sedanjim. Prostor med njim in cerkvijo se poravnai; pred vrata cerkveno pridejo lepo stopnjice.

— Za *mašnike* bodo prihodnji kvaterni teden ti-le mladi duhovni *posečeni*: Lehan Andr., Basker Jož., Battaino Jan., Vecchi Jan., Vopodivec Ludov., Wester Jan. iz IV., Kavčič Jož. in Lazar Ant. iz III. leta.

Druge domače vesti.

— 22. avgusta se je pri mestnem pokopališču nek Italijan iz Čenede ustrelil.

— 27. avg. je sklenil gimnazi, 31. pa viši realka šolsko leto. Gimnazi je štel konec leta s 6 privatisti vred 388 učencov. Izmed njih je bilo 49 v knez nadškofovem semenišči. Po narodnosti je Slovencev (nar. več) 209, Lahov 137, Nemcev s privatisti vred 41. (Med temi pa jih je samo 14, večidel plutovci, ki družili jezikov ne znajo, vsi ostali so sploh sinovi slovensko-laških starišev in govorijo tudi laški ali slovenski.) Po veri so vsi katoličani, razun 1 protestanta in 7 judov. — Na realki je bilo (v 6 razredih) 185 učencov; 1 graške vere, 2 protestanta, 6 judov. Iz mesta (Gorice) jih je bilo 64, z Goriškega (zunaj Gorice) 82, iz Dalmacije 13, iz Trsta 6, iz Benečije 6, iz Istre 3, iz raznih drugih krajev cesarstva po 1 ali 2; 4 so bili iz zunanjih kraljev. Narodnost realnih učencov ni naznanjena. — Izdan je tudi že letnik zavoda gluho-mutcev. V njem je bilo 19 vzrejancev in 16 vzrejanek; nedeljsko šolo jih je obiskovalo 15; vseh skupaj tedaj 50. — Javne ljudske šole se končajo (v mestu) 15. tega mesca.

— Kar se tiče srednjih šol (gimnazija in realke) pričakujemo za prihodnje šolsko leto važnih prememb. Poslala je bila namreč že mesca junija t. l. namestnija tržaška direkcijama gimnazijski in realni neke predloge, ki merijo na to, da bi se nekateri predmeti (učne reči) v maternem jeziku učili, in sicer verstvo v vseh razredih ne več po nemški, ampak Slovencom po slovenski, Lahom po italijanski, izmed ostalih predmetov pa v 1. razredu, zun. nemščine in še enega predmeta, vse v dotičnem maternem jeziku; od 2. do 4. razreda pa po 2—3 predmetov v maternem jeziku, drugi po nemški; na zgornjem gimnaziji in zg. realki, razun materinščine in verstva, vse po nemški. Kar se tiče verstva je med prč. nadškofijstvom in kateheti že vse poravnano, in dotična uredba je šla že mesca jul. v Trst; kar pa druge predmete zadene, ste učiteljstvu svojo presodbo že davno oddale, ali poti v Trst in na Dunaj, pravijo, da ni še našla; torej dvomimo, ali bo ta reč do prihodnj. novembra dognana. Vpeljavati pa se ima nova učba polagoma. Verstvo n. pr. se bo učilo prihodnje leto samo v spodnjem gimnaziji in spodnji realki po slov. in ital. Ekshortovalo se bo na spodnji gimn. eno nedeljo Slovencom po slov., drugo Lahom po ital; na zgornji gimn. ostanejo nedeljski ogovori za zdaj še nemški. Za važne te privolitve se moramo zahvaliti, če se ne motimo, Nj. ekse. g. baronu Kellerspergu in tukajšnemu okr. predst., namestn. svetovavcu, baronu Kübecku. Bog daj, da bi nam kuka slana našega upanja ne posmodila. Ker bo vsled teh prenapredb novih bukev treba, se je za-nje, kolikor jih še nimamo, tudi že poskrbelo. Verske bukve (slovenske) za zgornji gimnazi bo izdelaval Andr. Marušič (ako ga nihče drugi ne prehitil); latinsko slovnico, po slovenski pisano, ima gosp. prof. Janko Pajk (v rokopisu) že izdelano; tako tudi g. prof. Jan. E. Jesenko zemljopisje za 1. razred. Lah! imajo bukve.

— *Werdenberski gimnazijski stipendiji* (24), katerih živavci se v malo nadšk. semenišče sprejemajo so (iz presežkov zalogovih) na 150 gold. *povišani* (poprej so bili po 126.)

— 31. avgusta je novo uravnani *glavni davkarski urad* (*Hauptsteueramt*) svoje opravila začel. Poprejšnji inspektor g. A. *Jurišević* je zdaj direktor tega urada.

— 2. t. m. je bil v g. H. Ritterjevi novi parni papirnici v Podgori (blizu Gorice) *prvi papir* izdelan.

— Od 3. do 4. sept. čez noč je bila *Ipava tako zrasla*, da je v Mirnu čez most šla, in ljudi iz hiš izpodila. Škode je še precej naredila.

— 11. t. m. je bila tukajšna protestantska cerkev *blagoslovljena*.

— Te dni je bil en mehičanski oficir (prostovoljec, baron Codelli) tukaj ter je pazljivost ljudi na se obračal.

Ogled po svetu.

Na čelo današnjemu „ogledu“ denemo *razstavo v Zagrebu*. 4000 kmetovavcov in obrtnikov je svoje nar. lepši pridelke in izdelke, ali pa živino razstavilo. Ta *prta* brovaško-slavonsko-dalmatinska razstava je južnim bratom našim na veliko čast. Ogledovavcov se je štel do unega tedna 12 tizent. — Veliko so dajale, kar je nekaj časa, in dajajo še zmirom časnikarjem opraviti *potovanja svetlih oseb*. 16. avg. je prišel, pripeljavši se po novi železnici skoz pirenejske gore, kralj španjski *Napoleona obiskat*. Od 20. do 25. unega mesca je bil kralj *pruski na Dunaji*; 7. t. m. je prišla *cesarica francoska v Schwalbach* (toplice na Nasovskem v Nemčiji). Obiskala sta jo do sih mal kralja holandski in pruski. 20. t. m. pride *cesar ruski v Potsdam* (na Pruskem) pruskega kralja obiskat. 19. t. m. gre naš *cesar v Kišber* (kjer je ces. kobilarija) in Komarno na Ogerskem. Vsem tem in še drugim potovanjem cesarjevičev, kraljevičev, ministrov in poslancov podtikajo večji ali manjši *politiško važnost*. Na južnem (luškem) Tiroljskem so zasačili zadnji teden u. m. nekatere zarotnike, ki so hoteli začeti *punt zoper Avstrijo*. — Avstrijsko-prusko-danska *konferencija zastran miru na Dunaji* se je začela 25. unega mesca, pa ji ne gre menda nič kaj od rok; premirje, ki s 15. t. m. steče, bo treba podaljšati. — Za vojske, ki so se šlesvig-holštajnske vojske udeležili se kujejo na Dunaji *medalje*. — Med pogajanjem za mir se pripravlja še druga važna *konferencija med Avstrijo in Prusijo zastran colstea in kupčijstea*, ki bo v Pragi. Pravijo, da na ti niti visi vse zavazno prijateljstvo avstrijsko-prusko, in da se razdere, če se prusko-francoske colne pogodbe za toliko ne preuredijo, da se jim bo mogla tudi Avstrija pridružiti. — Naše cesarstvo ima zdaj 821 milj *železnic*, po katerih že vozijo, 126 milj se jih ravno dela, in še za 922 milj jih mislijo začeti sčasoma delati; od teh poslednjih jih je 117 milj železniškim družbam že prepuščenih. — *Državni zbor* na Dunaji se snide znabiti mesca novembra. — Veliko se govori zdaj o *poravnani naskrižnosti med Ogrji in ministerstvom na Dunaji*; pravijo, da v kratkem se bode sklical zbor ogerski, pa tudi hrovaški. — V *Moldaviji in Valahiji* je dal knez Kuza *kmetijsko postavo*, vsled ktere bodo kmetje *tlake in rabote prosti in sami svoji*, toda morajo grajšinam nekaj odškodnine plačati. Moč zadobi ta postava 24. aprila 1865. — Iz *Amerike* prihajajo novice, ki kažejo, da v *zedinjenih državah* se obrača vse nekako na *mir*, da si ravno je vojska še zmirom huda. — Cesar *Maksimilijan* se je svojim Mehikancom že prav prikupil. 10. avg. se je podal na pot po cesarstvu. Uni dan-le je priznal italijansko kraljestvo in poslal poslanca v Turin. Admiralu našemu Tegetthofu, (ki se je 9. maja pri Helgolandu hrabro obnašal), je podelil veliki oficirski križ guadeloupskega reda; za ranjene naše mornarje pa in sirote padlih je poslal 10,000 gl. — Prostovoljcev mehičanskih je do sedaj čez 3000 v Ljubljani zbranih. Njih poveljnik je grof Thun-Hohenstein. Prihodnji mesec se jih odpelje menda nekoliko v Mehiko.

OPOMBA. S tim listom je *steklo p. n.* naročnikom „Umnega Gospodarja“ *prvo naročilno leto*. Prihodnjič se bo začelo, kakor tečaj „Gospodarjev“, tako tudi naročilno leto s 1. januarja. Pobirala se bo torej naročnina za *drugo leto* prihodnjega decembra; ž njo vred bodo pošiljali čč. naročniki tudi dotični *znesek za oktober, november in december tega leta*. O svojem času se jim bode to bolj na tanko razložilo. **Vredništvo.**

V imenu glavnega odbora, Andrej Marušić, odbornik, odgov. vrednik.

V Gorici, nat. Paternolli.